

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Finansdepartementet

Yttrande över Nya regler för att främja central clearing av OTC-derivat i EU (Promemoria)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Bakgrund och innehållet i förslaget

Promemorian innehåller förslag till ändringar i följande lagar: Lagen (2013:287) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister, lagen (2004:46) om värdepappersfonder och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

I promemorian föreslås de lagstiftningsåtgärder som behöver göras på grund av ändringar i EU:s förordning om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister¹ och EU:s direktiv om värdepappersfonder.² Ändringarna innebär huvudsakligen följande:

1. Finansinspektionen ska få besluta att ta ut en särskild avgift vid överträdelser av EU-förordningen i fler fall än i dag.
2. En bestämmelse om överföring av sekretess till regeringen (Finansdepartementet) införs med anledning av en ny bestämmelse i EU-förordningen om informationsdelning i krissituationer.
3. Begränsningen av en värdepappersfonds tillåtna exponering mot en och samma motpart vid transaktioner med derivatinstrument ska gälla alla derivatinstrument som inte har överlämnats för clearing hos en central motpart och inte bara OTC-derivat³.

Det anges i promemorian att ändringsförordningen har som övergripande syfte att hantera finansiella stabilitetsrisker och att skapa ett effektivt och konkurrenskraftigt clearingsystem inom EU. Det införs nya bestämmelser som är inriktade på att minska alltför stora exponeringar

¹Europaparlamentet och rådet har antagit förordning (EU) 2024/2987 av den 27 november 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 648/2012, (EU) nr 575/2013 och (EU) 2017/1131 vad gäller åtgärder för att minska alltför stora exponeringar mot centrala motparter i tredjeland och effektivisera unionens clearingmarknader, kallad ändringsförordningen.

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/2994 av den 27 november 2024 om ändring av direktiven 2009/65/EG, 2013/36/EU och (EU) 2019/2034 vad gäller behandlingen av koncentrationsrisk som är en följd av exponeringar mot centrala motparter och av motpartsrisk i centralt clearade derivattransaktioner, kallad ändringsdirektivet.

³ OTC-derivat står för "Over-the-Counter-derivat", vilket innebär att det är finansiella derivatinstrument som inte handlas på en reglerad börs, utan istället direkt mellan två parter – ofta via banker eller andra finansiella institutioner.

mot systemviktiga centrala motparter i tredjeland som tillhandahåller clearingtjänster som bedömts vara av stor systemvikt. Andra ändringar syftar till att göra unionens clearingsystem mer attraktivt och göra centrala motparter inom EU säkrare och mer motståndskraftiga. Vissa av ändringarna görs också med anledning av de problem som uppdagades på energiderivatmarknaderna under 2022 på grund av de höga och volatila energipriserna.

Ändringsdirektivet syftar huvudsakligen till att undanröja vissa hinder för central clearing i UCITS-direktivet⁴ samt införa vissa förtydliganden i kapitaltäckningsdirektivet⁵ och värdepappersbolagsdirektivet⁶, i huvudsak när det gäller institutens riskhantering.

Konsekvenser för företag

Förslagsställaren konstaterar i sin konsekvensutredning att förslagen i den remitterade promemorian kompletterar EU-förordningen, som är direkt tillämplig i Sverige. I promemorian finns också förslag till ändringar som är nödvändiga för att genomföra ändringar i UCITS-direktivet. Ändringarna i EU-förordningen och UCITS-direktivet görs genom ändringsförordningen och ändringsdirektivet. Effekterna av de rättsakterna har analyserats i de konsekvensanalyser som gjorts vid framtagandet av och under förhandlingen om rättsakterna (SWD (2022)697 final⁷ och 2022/23: FPM44⁸). I ändringsförordningen finns ett stort antal direkt tillämpliga bestämmelser som innebär nya och förändrade skyldigheter för företag och behöriga myndigheter. Konsekvensanalysen är dock begränsad till de lagförslag som lämnas.

Förslagsställaren bedömer vidare att det inte finns några alternativa lösningar som skulle vara lämpliga när det gäller de åtgärder som är nödvändiga för att anpassa den svenska lagstiftningen till EU-förordningen respektive UCITS-direktivet. Om Sverige inte gör nödvändiga lagändringar är det sannolikt att Europeiska kommissionen inleder ett förfarande om fördragsbrott. Att avstå från att införa nödvändiga bestämmelser utgör alltså inte något alternativ. Förslagen går inte längre än vad som är nödvändigt för att uppfylla kraven enligt EU-förordningen respektive UCITS-direktivet.

Vidare anges, beträffande effekter för företagen, att förslagen i promemorian avseende ändringar i kompletteringslagen innebär att de olika slag av överträdelser som kan leda till ett ingripande från Finansinspektionen utökas. Förslagen i denna del berör framför allt finansiella och icke-finansiella företag som ägnar sig åt handel med OTC-derivat samt moderföretag till vissa av de icke-finansiella företagen.

EU-förordningen förutsätter att det införs nationella bestämmelser som ger behöriga myndigheter befogenheter att besluta om särskild avgift. För att ge de nya eller ändrade skyldigheterna i EU-förordningen genomslag i svensk rätt krävs därför att Sverige inför bestämmelser i lag. De aktuella ändringarna i EU-förordningen innebär i viss mån helt nya

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (UCITS-direktivet).

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag.

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/2034 av den 27 november 2019 om den prudentiella tillsynen av värdepappersföretag.

⁷ EU-kommissionens Konsekvensutredning, daterad 7 december 2022.

⁸ Faktapromemoria från Regeringskansliet/Finansdepartementet till riksdagen, daterad 30 januari 2023.

skyldigheter, mest framträdande i det avseendet är kravet om aktivt konto. Det är dock konsekvenser som följer direkt av EU-förordningen, inte av de föreslagna lagändringarna.

I promemorian föreslås också en ändring i lagen om värdepappersfonder med anledning av ändringar i UCITS-direktivet om en värdepappersfonds tillåtna riskexponering mot en och samma motpart vid placeringar i vissa derivatinstrument. Ändringen innebär en mindre justering i regelverket och bedöms därför inte medföra några kostnader för fondbolagen. Genom att regleringen därigenom endast kommer att ta sikte på derivatkontrakt som inte lämnats för clearing hos en central motpart kan förslaget snarare förväntas underlätta för fondbolagen och därmed minska kostnaderna.

Förslagsställaren bedömer att förslagen i promemorian inte medför några ökade kostnader för företagen. Förslagsställaren bedömer vidare att förslagen i promemorian inte medför någon påverkan på konkurrensförhållandena mellan de berörda företagen. Det bedöms inte finnas något behov av särskilda informationsinsatser. Förslagsställaren konstaterar därutöver att förslagen står i överenskommelse med unionsrätten.

Vad gäller ikraftträdande- och övergångsbestämmelser anges att både ändringsförordningen och ändringsdirektivet trädde i kraft den 24 december 2024. Medlemsstaterna ska senast den 25 juni 2026 anta och offentliggöra de bestämmelser som är nödvändiga för att följa ändringsdirektivet. De nationella bestämmelserna ska tillämpas från och med detta datum. Lagändringarna bör därför träda i kraft samma dag. Det är lämpligt att övriga lagändringar träder i kraft samma dag. Det bör anges i en övergångsbestämmelse att äldre bestämmelser i kompletteringslagen gäller för överträdelser som har ägt rum före ikraftträdandet. Ändringen i lagen om värdepappersfonder kräver inte någon övergångsbestämmelse.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Det framgår tydligt i promemorian att de föreslagna lagändringarna behöver göras på grund av ändringar i EU:s förordning om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister och EU:s direktiv om värdepappersfonder.

Regelrådet bedömer att det saknas väsentlig information i ett flertal företagsspecifika delar. Det finns viss kvalitativ information om berörda företag utifrån bransch och hur förslaget kan påverka företagens kostnader, men beskrivningen är otillräcklig. Det saknas exempelvis kvantifiering av de kostnader som är kopplade till nya och förändrade skyldigheter för berörda företag som ska införas. Vidare saknas en närmare beskrivning av berörda företag utifrån antal och storlek samt påverkan på konkurrensförhållandena.

Regelrådet har viss förståelse för att konsekvenserna av de ovannämnda förändringarna följer direkt av ändringsförordningen. Regelrådet anser däremot att det hade behövts relevant information om ändringarnas påverkan på berörda företag utifrån konsekvensanalys som genomförts vid framtagandet av rättsakten. Detta dock också med beaktande av att betydelsefulla förändringar kan ha gjorts från EU-kommissionens förslag till den rättsakt som slutligen beslutades och som företagen har att förhålla sig till. Avsaknaden av sådan information gör det svårt att få en heltäckande bild över de föreslagna ändringarnas omfattning och faktiska påverkan på företag i Sverige.

Regelrådet finner vidare att det saknas helt en beskrivning av förslagets påverkan på företagens intäkter, möjligheten att ta särskilda hänsyn till små och medelstora företag, hur och

när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas och åtgärder för att begränsa kostnader och andra negativa effekter.

Regelrådet bedömer däremot att det finns en tydlig beskrivning av konsekvenser om ingen åtgärd vidtas, alternativa lösningar, särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande, behov av speciella informationsinsatser och förslagets överensstämmelse med EU-rätten.

Sammanfattningsvis bedömer Regelrådet att konsekvensutredningen saknar väsentlig information i flera företagsspecifika delar och därmed inte uppfyller kraven enligt förordningen om konsekvensutredningar.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 22 oktober 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Steven Wall.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Steven Wall
Föredragande